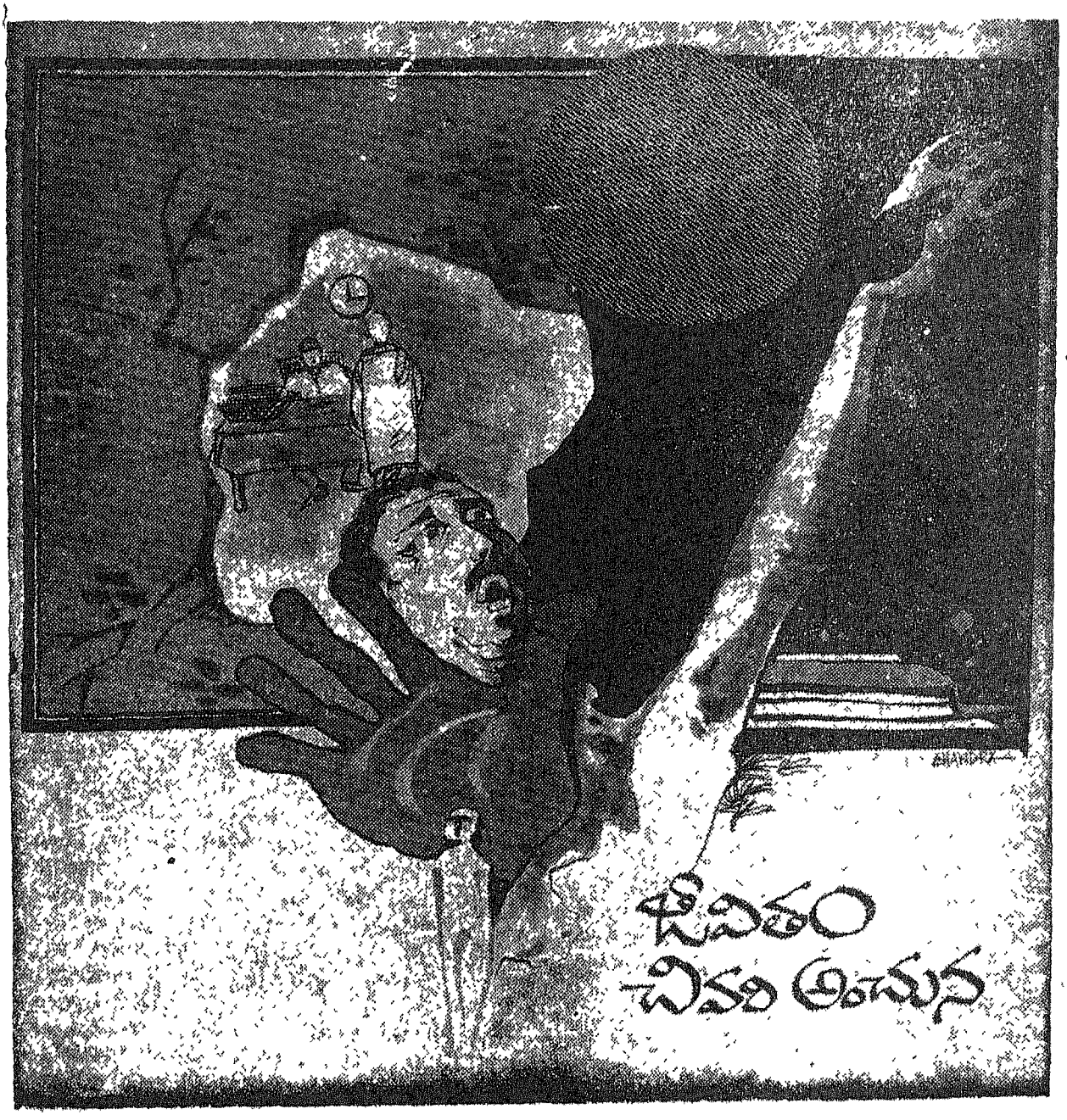

పి. వి. రమణ

"ఈ మునసబీ పీనుగ మళ్ళీ తగలరేంది."

లేని శక్తిని రాబట్టుకొని, జారి పోతున్న ఆశ్రయాన్ని పొదివి పట్టుకుని, ఒక్కొక్క మెట్టే ఎక్కివచ్చిన సీతారామయ్యగారిని చూసి విసుగ్గా గొణుక్కున్నాడు శరభయ్య. ఉద్యోగ విరమణ చేసి ప్రాపిడెంట్‌ఫండ్ బాలెన్స్ కోసం కొండంత ఆశతో నెలలు తెప్పులు చూస్తూ, తన వద్దకు వచ్చే వ్యక్తుల్ని చూసినప్పుడు శరభయ్య నోట నుండి ఆప్రయత్నంగా వెలువడే మొదటి పదం "మునసబీ పీనుగ".

నిజానికి సీతారామయ్య గారు ఇన్ని సార్లు ఆ మెట్లెక్కి రావాల్సిన అవసరం గాని, శరభయ్య ముందు ఆణకువతో, అభ్యర్థనతో నిలబడాల్సిన పరిస్థితిగాని ఆయనకు తెచ్చిపెట్టుకున్నది గాదు. ఒక రకంగా అది ఆయనకు సంక్రమించిన పాత్ర. ప్రభుత్వం కల్పించిన పదవి హోదా. కాని, శరభయ్య మాత్రం ఆ హోదాల్ని గౌరవించే స్థాయిలో లేడు. ఆధికారికి ఏం చెప్పబోయినా ఆ చోటున మీదుగా ఇంత డబ్బు ఉట్ట ఉచితంగా ఎందరం అయిపోతున్నట్లు అవలాకుక అంటుపోతాడు. తన వరాల్లోని సంత దేదో జారిపోయినట్లు జాపాలిపోతాడు. తన ప్రమేయం లేకుండా ఆ ఫైలు ఆనవాయితీగా ఆ ప్రూవ్ అం. పోతే మాత్రం శరభయ్యకు తీరని అసంతృప్తి ముంచుకొస్తుంది. శరభయ్య

పి. వి. రమణ

ప్రావిడెంట్ ఫండ్ సెట్లమెంటు వాక్ కర్డ్స్.

సీతారామయ్యగారు యజమానిని, జీతాన్ని ఉద్యోగాన్ని మిడుపు కట్టి ఇచ్చే పలుగు పదునును తెచ్చిపెట్టిన అవర్జత. ఆయనం మూలకంగా ఉద్యోగాన్నుండి విరమించాల్సి వచ్చింది. ఆ విరమించే

తలంపు ఆయనకు ఏకోశానా లేకపోయినా, అయిదుగురు సంతానానికి అండగా నిలవాలన్న ఆయన తపన, ఆరాటం ఏమాత్రం తగ్గిపోకపోయినా, ప్రభుత్వపు మాత్రపు తన అసహాయత ప్రకారం నిష్కర్షగా, నిర్మొహమాటంగా "ఇదా మీ అవసరం నా కెంత మాత్రం లేదు" అని చెప్పనే చెప్పింది. "నీకా ఇబ్బందులతోనా, ఇతరుల సమస్యలతోనా నా కేమాత్రం బాధ్యత లేదు" అంటూ తేల్చివేసింది. నారి చాలాసేపు మాటు దళాల్లో పైబడిపడ్డ ప్రయాసను, పైబడ్డం పెట్టిన శరీరశ్రమను అర్థంచేసుకు మానవిక శక్తికి ప్రతిగా, ప్రభుత్వం నా రేర్పరచిన ఆ కొద్ది ప్రావిడెంటు ఫండ్, ఆ పెన్షన్ డబ్బులతో తృప్తిపడవలసిందేనా? ఇకనుకు, పోకను అందని ఆ కొద్ది ప్రసాదాన్ని రుచిచూస్తూ జీవితాంతం గడపవలసిందేనా? ఈ ప్రశ్నలు సీతారామయ్యగారి మనసులో పుట్టి, అక్కడే అణగారి పోయాయి.

తనని చూసి గూడా మొహం తిప్పుకొని మహోద్యోగితో ముచ్చట్లకు దిగిన శరభయ్యపట్ల ఏ విధంగా ప్రసన్నం చేసుకోవాలో తెలియక వగాపంగా నిలబడి చూస్తుండి పోయారు సీతారామయ్యగారు. పక్షం తోజాలుగా ఈ చిన్న పని కోసం శరభయ్య చుట్టూ తిరుగుతున్నా, సీతారామయ్యగారిలో ఆగ్రహం లేదు ఆరాటం తప్ప అసంతృప్తి లేదు ఉత్తేజం తప్ప. తన రక్షణలోని జిగురు ఇగిరిందా, అవసరాల పటుత్వం పన్నగిలిందా పొట్టు పడినందుకు ప్రతిఫలంగా ప్రభుత్వం వారు ముట్టచెబుతున్న ఈ చిన్న పనికి ఈ అంతులేని పడిగాపు లెందుకో అన్నదే సీతారామయ్యగారికి అంతు పట్టటం లేదు. చేసుకు కనికరించినా, పూజారి కన్నెర్రజేస్తే ... సీతారామయ్యగారి మనసు శరభయ్య తనవైపు ఎప్పుడు చూస్తాడా అని తహతహలాడి పోతున్నది. తన పని ఎప్పుడు సానుకూలమవుతుందా అని ఆయన వాపోయటం కొట్టుమిట్టు లాడుతున్నది.

"మీ క్లయింటుకు సమాధానం చెప్పి పంపు." పంతొమ్మిదవ మిత్రుల్లో త్రుంచి శరభయ్యతో అన్నాడు మహోద్యోగి. శరభయ్య తృప్తి తిరిగి సీతారామయ్యగారి మీద పడింది. ధైర్యంతో నిండిన ఆయన చూపులు గాని, అతనితో, ఆప్రతితో కూడిన్నప్పుడు ఆయన అనుకూల వాటాలనీ, శరభయ్యలోని ఉదాసీనాన్ని, ఉత్సాహాన్ని కొంతవరకూ చూడం పడుతుకోక పోయారాయన.

"బాబూ...బాబు మనిషి పూర్తయ్యిందా?"

"ఏట్లా అవుతుంది.... - పాలసు చేతుల్లేనప్పుడు పనాకు. ఓపిక పట్టాలిగాని, అప్పటివాడు ఇట్లా మీ చుట్టూ తిరిగితే ఎట్లా?" చిరాకుపడ్డాడు శరభయ్య. తన కాళ్ళ, అవసరం వెళ్ళబోసుకోవాలనే ఆలోచన తప్ప, శరభయ్య అమాయకాన్ని, చిరాకుపడ్డ పి పట్టించుకునే శక్తి, ఆసక్తి రెండూ లేవు సీతారామయ్య గారికి. లేదా ఉండకూడదని పంతం పట్టుకున్నారేమో.

"అదిగాదు, బాబూ, నా పరిస్థితి అటువంటిది. ఈ మధ్యలోనే మనుమరాలు పుట్టింది. ఈ పనిపూర్తయితే మనుమరాలి చేతుల్లో పెట్టాలి. ఈ పనిబంధం తప్పితే....."

"మీ కుటుంబం గొడవ మాకెందుకు బంధీ... అయినా పనుల్నాలుగా వేసి ఓపిక పట్టకపోతే ఎట్లా? మీ తొందర మీది తప్ప మా అవసరాన్ని కూడా గ్రహించకపోతే ఎట్లా?" శరభయ్యలో అదే ధోరణి.

"మీ అవసరమా? ఏమిటి బాబూ, అది?" మూడు దశాబ్దాల ఉద్యోగానుభవం ఉన్న సీతారామయ్యగారికి కూడా శరభయ్య పలుకులు అయోమయంగానే ఉండి పోయాయి.

ప్రక్క ఉద్యోగి సీతారామయ్యగారిని చూసి వెకిలిగా ఇకిలించాడు—"ఈ మాత్రం అర్థం చేసుకోలేవా" అన్నట్లు, తన అవసరమేమిటో ఇంత మంది ముందు వివరీకరించడం ఇష్టం లేని శరభయ్య సీతారామయ్య గారిని గుర్రుగా చూస్తూ అన్నాడు:

"మీరు ప్రత్యేకించి ఇక్కడకు రావలసిన అవసరం లేదు. ఆఫీసరుగారు కాంపుకెళ్ళారు. వారు రాగానే మీ కాగితాల్ని సిద్ధంచేసి హైఆఫీసుకు పంపుతాం" అంటూనే హైళ్ళలో మునిగిపోయాడు శరభయ్య. మరో నిముషం వరకు అక్కడే నిలబడి నిరసంగా వెనుతిరిగారు సీతారామయ్య గారు. హోటళ్ళపై ఊరగా అరచేతు లంటుకొని మెట్లు దిగుతున్న సీతారామయ్య గారిని అనుసరిస్తూ అన్నాడు ఆఫీసు వ్యూహం మంగయ్య:

"ఆ అయ్య సేతిలో ఇంత పడందే మీ కాగితాలు కదలవు, బాబూ. ఈ మాటైనా మీ కష్టం చూడలేక చెప్పాన్నా. ఇక మీ ఇష్టం."

మంగయ్య వైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూసి "ఎంతివ్వాలి?" అన్నారు సీతారామయ్య గారు.

"అదవా రెండొందలైనా....." అల్లోక్తిలోనే ఆగిపోయాడు మంగయ్య.

"రెండొందలా!" సీతారామయ్యగారి భృకుటి ముడి పడింది. వరదలో చిక్కిన పడవలా గుండె అల్లల్లాడింది. ఆవేదనతో అవయవాలు కంపించినట్లయ్యి. మంగయ్య వైపు చిరాగ్గా చూసారు. సీతారామయ్య గారు. మౌనదిరిగాడు. ముందుకు పడిచారు.

పైన లోళ్ళు పగిలే ఎండ; దిక్కు తెలియని మధనతో రగిలిపోతున్న సీతారామయ్యగారి మనసు; తట్టుకోలేని బాధతో ఉక్కిరి బిక్కిరై పోతున్న శరీరం. ఆ అవస్థలోనే ఇంటికి చేరారు సీతారామయ్య గారు. అమర సంధ్యవరకు ఆయన మనస్సు ఆలోచనల్లో చిక్కుకుని ఉండి. కార్య నిష్పత్తికి ఒక్క ఆధారం దొరకలేదు; ఒక్క మార్గం కన్పించలేదు.

"ఇంత కాలంగా తనని తాను అర్పితం చేసుకుని ఉద్యోగ ధర్మాన్ని నిర్వర్తించుకొచ్చాడే, తన శక్తి ఉడిగిపోయేంతవరకూ, శరీరంలో చేవ చచ్చిపోయేంతవరకూ మనసా, వాచా, కర్మణా ఉద్యోగానికే అంకితమై ప్రభుత్వ రథాన్ని ముందుకు నడపటంలో తనూ ఇంత సహకరించుకుంటూనే వచ్చాడే, ఇన్నివాళ్ళూ తన శ్రమకీ, శక్తికీ విలువగట్టి, ఆర్థికంగా ఆదుకొని, ఇప్పుడు వయసు మీరిందనే అనర్హత నీరాడ తనని బయటపడేసినట్లు ప్రభుత్వం వారికి ఏమి పబ్బం? వయసైతే మీరిందిగాని, అవసరా లెట్లా తీరిపోతాయి? బాధ్యతలూ, బంధాలూ ఎట్లా సమసిపోతాయి? తనని నాద ఆధారపడి బ్రతికేవాళ్ళ జీవితాలేం వెళ్ళమంటారేమిటి? కనీసం ఈ ఘటం ఉన్నంతవరకైనా మామూలుగా ఇచ్చే జీతంతోనే ప్రభుత్వం తన్ను ఆదుకోటం సమంజసం కాదా? వయసు రీత్యా అనర్హుడనటంతో తనని ప్రభుత్వం బయటకు పంపేసి అనుకోకుండా ఇంత గుండెకాయ స్థితి ఉండదు! నిండా జీతం పుచ్చుకుంటున్నప్పుడే అంతంత మాత్రంగా ఉన్న జీతాన్ని, ఇప్పుడు ఈ ప్రావిడెంట్ ఫండ్‌తో, కొద్దిమొత్తం పెన్షన్‌తో ఎట్లా ముందుకు నెట్టుకు పోగలగటం? ప్రభుత్వం వారికి ఈ మాత్రం దయ ఉండకూడదా? ఈ మాత్రం సానుభూతితో తనవంటి వళ్ళ బ్రతుకుల్ని పరిరక్షించకూడదా? రిటైరైన వ్యక్తులు జీవించి ఉన్నంతవరకూ, అవసరాన్ని జీతాన్ని అంతే మొత్తంలో ముట్టచెప్పే విధానం ఇప్పుడైనా ప్రభుత్వం వారు చేస్తే తనలాంటి వారు ఎంతమందికి ఈ బాధ తీరిపోయేదో! తనలాంటి ఎన్ని జీవితాలు ఒడ్డునపడ్డ చేపల్లాగా కొట్టుమిట్టాడే స్థితిలోనుండి దూరమయ్యేవో... సీతారామయ్య గారి ఆలోచనలకు అంతం లేకుండా ఉంది. నైరాశ్యం, ధైర్యం గూడుకట్టుకున్నవిధానంతో పడకుర్చీలో మండి పోతారు.

శరభయ్యకు ఆ రెండొందలిచ్చి ఆ కాగితాలను అక్కడనుండి విముక్తి కలిగించాలి..... తప్పదు. తప్పనిసరి చేస్తే చిన్నదాని పెళ్ళికోసం కూడా దాటిపోతుంది. ఈ లోపల ప్రావిడెంట్ ఫండ్ పైకాన్ని తాను తెచ్చుకోగలగాలి. పెళ్ళి కార్యం నిర్విఘ్నంగా నెరవేర్చాలి. పెద్దవాడిమీద ఈ కార్యభారం పెడదామన్నా, వాడి సంపాదనే వాడికి చాలేట్లు లేదు. వాడికా బుద్ధిమంతురాలు కాబట్టి భుజాన, వణాన పడి తన్నుకుంటుంటాడు. ఇప్పుడు అన్ని విధంగా ఈ రెండొందలు తనకెంతో అవసరమే! ఇన్ని సంవత్సరాల తన ఉద్యోగ నిర్వహణలో నిలువజేసుకొన్న సొమ్ముగా తీసుకోటానికి అవే అల్లాడిపోతాల్సి వస్తున్నది. అడ్డదారులూ ఆశ్రయించాల్సి వస్తున్నది. కాలమహిమా! ఎందెందెగాని ఆలోచనల మనుమరుతో కావురు గమ్మిన సీతారామయ్యగారి మనసులో ఏదో సంచలనం రేపినట్లయింది. అగిపోతున్న శ్వాసనాళాల్లో శాతభరంగా అందుతున్నట్లయింది. ధైర్యం నిండకొన్న కళ్ళలో కొత్త కాంతి కమ్ముకొచ్చినట్లయింది. అవును... ఈ సమస్య తీరటమన్నా పనికిరాదనటం లేదు. తనున్న స్థితిలో ఇంతకన్నా వేరు గతిగిడీ లేదు. ఆధారపడ్డగ్గా మరో ఆధారమూ లేదు. తండ్రి మాటని గౌరవించి ఆ ఒక్క రెండు రూపాయల్ని తెగమ్మటమూ. కాదూ పెట్టటమా — ఏదో ఒకటి చేసి ఈ ఆపన్నుండి బయటపడాలి. ఈ ఉద్యోగపు తంతు గట్టెక్కాలి.

ఈ పని చేస్తే ఇంటిలో మనుమరాలు పుట్టబోతుంటుందనీ...ఏ ఖర్చు లేకుండా తాను చేయగలిగిన దేముంది గనుక? ఈ జీవితంలో తన మాటకు విలువ ఎవరు చెప్పని మనిషి జీవి అని. అని అట్టుకున్నందుకు అది పనికి రాకుండా పోవటమా, బంధువులే మాత్రమే కాదు. ఈ ఇంటి గుడ్డాలుకు కూడా తనంటే లేదు. చివరకు ఆ శరభయ్యకు కలుగ్గా ఆ రెండొందలూ అప్పజెప్పి, తన ప్రావిడెంట్ ఫండ్ కాగితాలను విముక్తి కలిగించాలి.... ఆలోచనతో, నిర్ణయంతో సగం తన్నే పోయిన సీతారాం గారు పడి పడి గా పడుతుంటే పైపు గదిలోని మరో రెండు కనిపించిన తర్వాత చేతి పనితో గదుకుంటూ రాబోయిన సీతారామయ్యగారు ఎదురుగా గుమ్మంలో కన్పించిన వ్యక్తిని చూసి అవాక్కై నిలబడిపోయారు.

"నేనే, మాస్టారుగారూ... లోపలకు రావచ్చా?"

"ఎంత మాటలు రా, బాబూ... లోపలకు కూర్చో. . . ." తడబాటు తగ్గక సీతారామయ్యగారు శరభయ్యకు కుర్చీ

వాసిండారు.

"ఛిగో— మీ ప్రెసిడెంట్ ఫండ్ ఫ్రాడ్ కాగితాలు. మీరు వెళ్ళిన వెంటనే ఆఫీసర్ గా రొచ్చారు. మీ కొడుకు ప్రాణం కల్గించడమువి నేనే ఇక్కడ తీసుకొచ్చాను. ఈ జరిగిన అలస్యానికి క్షమించండి." సత్రమతగా అన్నాడు అభయ్య. మన్నుతినంత ఆశ్చర్యంతో ఆ కాగితాల్నిఅందుకొన్నారు సీతారామయ్య గారు. ఆయన మనస్సులో పందేహం లేస్తూనే ఉంది. నీరో తంక వరాల్ని కలిపేస్తూనే, ఉంది.

"మాడు, బాబూ, నువ్విక్కడే కూర్చో. మరో అరగంటలో నీ క్యాబాల్సింది ఇచ్చి పంపిస్తాను" అంటూ నుంటుకు పడమ బోయిన సీతారామయ్య గారిని చేతులు పట్టుకుని ఆపు జేశాడు అభయ్య.

"మాస్టారూ... దాకోవం మీ శ్రమకూ వద్దు. మీవంటి పేదకోరేది వేరే వీం లేదు. ప్రెసిడెంట్ ఫండ్ కాంక్షన్‌కోసం ఈ కాగితాల్ని ఎట్లాగూ మీరు పెంట్రలాఫీసుకు పంపటమో, స్వయంగా వెళ్ళి అందివ్వటమో చేస్తారు గదా! ఆ ఆఫీసులోనే మీ అబ్బాయిగారు సెక్షన్ ఆఫీసరుగా పనిచేస్తున్నట్టు వారు ఇందాకే తెలిపింది. ఇంకేం - మీపని కష్టాల మీద పూర్తవుతుంది. మీ పనితో పాటుగా నా పనికూడా చేసి పెట్టగలవనే ఆశతోనే వచ్చాను. మా నాన్నగారి ప్రెసిడెంట్ ఫండ్ కాగితాలుగూడా ఆ పెంట్ర లాఫీసులోనే ఆగిపోయి ఉన్నాయి. మీ అబ్బాయిగారితో చెప్పి మీవాటితో పాటు మా నాన్నగారివి కూడా త్వరగా కాంక్షన్ అయ్యేట్టు చూడండి. మీ పేరు మరిచిపోయాను.ఛిగో—మా తండ్రిగారి లాలూకు వివరాలు" అంటూ ఒక కాగితాన్ని వివరంగా సీతారామయ్య కాళ్ళ దగ్గిపెట్టాడు అభయ్య.

"మాలోక్కు మాటు. ఈ విషయంలో ఎంత ఖర్చయినా ఖర్చవని మీ అబ్బాయి గారికి చెప్పండి. నని సహకారం చేయ మనండి. బాబు. వస్తా" అంటూ అజాను బాహు వెళ్ళిపోయాడు అభయ్య.

అభయ్య పలుకులు సీతారామయ్య గారిని మొంతలంటాళలచివేసినవాయి.అయన మనసు కోపంతో గిజగిజలాడింది. "ఎంత ఖర్చయినా ఖర్చవని ఈ కొడుకుతో తమ చెప్పాలిట..." అంటే.... అయన హృదయం పందిగ్గంలో అల్లుకుపోయి పోయింది. మనసు ఆందోళనతో పెట్ట పోయింది.

"జాతి స్వచ్ఛతమ, కొన్నట్టాన్ని మంటగలిపే ఏ అవినీతి జాడ్యమైనా జాతిలో అంకురించితే గూడదు. మా అదంటూ,జరిగితే బంధ-త్వాలన్నీ,రక్త బంధాలవి అనే తారతమ్యా లేమీంటాయా? లేవు తనకొడుకుకు మాత్రం ఈ న్యాయ అవహించి, వాడుగూడా అభయ్యలా తయారయిండు రజాపమెత డ మేమిటి! అన్ని విధ అపేక్షలకు, అనుబంధాలకు విలువ నీడ ఎక్కడ? నీతి నిజాయితీలకు ఆయువుపట్టే అంతరించిపోదా? వంచనవితీ, పనలు పట్టిన వ్యక్తానికి అప్పుడు స్వాతంత్ర్యం మేముంటుంది గమక! మామ మామ గడుకు ఇంతకన్నా శాపం వేరే ఉంటుందా? తన కొడుకు అభయ్యలా ఎప్పుడూ చూడడం, చూడలేదు. వాడి పెంప కంలో ఏమ తీసుకున్న ప్రభావం మేరు మంగ మనిషిని పీడించిపిక్కుతినే తత్వం వాడికి లేదు. ఛీ! ఛీ!..... ఎలాగున్నవాడు... ఎలాగున్నవు మనమ మనుషులు... ' ఈ లోకం, భగవాన్ మధ్య, బందేహం ఎంతలోనా మార్పు తగిలిపోయా, నెండికంచాన్ని, ప్రెసిడెంట్ ఫండ్ అనే కాగితాల్ని చూశాక్ చూశాక్, ఎలాగుంటు ప్రపంచ మనుషులో అక్కడే కూలిపోయాయి సీతారామయ్య గారు. ❀

సంగీత పాండవత్వం

చిత్రం— బి. జగన్‌మోహన్ రావ్ (అయుతుపేట)

(రేపటి పేజీ తరువాయి)

"బాబూ!మిమ్మల్నేబాబూ!మిమ్మల్నే" ఆ అరపు దగ్గర్నుంచీ వుంది. ఆమాట కుండానే తిరిగి చూశాను. ఛ్యం! వాడే! ఆ రిక్షావాడు!!

రొప్పుతూ రోజుతూ రిక్షా తొక్కుకొంటూ వచ్చి నాముందు రిక్షా ఆపాడు. రిక్షానుండి ఒక్కసారిగా కాళ్ళపై పడబోయినంతపని చేశాడు. 'మన్నించండి బాబూ' అంటూ.

మాటలూ చేతి లుడిగి వాడివైపే చూస్తూ నిలబడ్డాను. వాపైపు చూడ లేనట్లుగా తలవంచు కొన్నాడు. గుప్పెడు ఎగ్గొట్టుకు వస్తూవుంది. నా ఎదురుగా వాడు, వాడి ఎదురుగా నేను. రెండు ప్రమిదలు మా ఇద్దరి మధ్య వరసం రాజ్యమేలింది. మెల్లగా తలపైకెత్తాడు వాడు. వాడి మొగాన కత్తి నేటుకు నెత్తురు మక్కలేదు. కన్నీళ్ళతో ఆపుకోవడానికి ఎంతో ప్రయత్నిస్తున్నాడు వాడు.

"బాబూ! పది రూపాయలకు కంట బడడంతో ఒళ్ళు మరచిపోతే. మంచానికి కరచక పోయిన పెళ్ళాం పది రూపాయలకు లేకుండానే మందే లేదని బుర్రచక పడిన డాక్టరు బాబు — కండ్లముందు మెదిలి. కండ్లు బాబులు కమ్మే- ఎప్పుడో నిన్నియ్యరకాడ తాగిన దోసెడు నీళ్ళు మీకెలిచ్చినవో? యేవో? కూడా మానుకోకుండా పరిగెత్తిన. డాక్టరు బాబు కాళ్ళమీద పడితి. మా రాత్రప్పుడు మందు పెళ్ళాం గొంతులో పోస్తి. మీరే బప్పుడే బాబూ సమ్మోకుపు అడిగి.డబ్బికి పేరు.వ కుబడి. అప్పటికి పిమ్మటిచిలి వ మాటాడు. కళ్ళు జూసుకుంటే మీకు సీదరి డబ్బు పాపసియ్యకేదవి కలిగింది. అంతే! పరుగో పరుగు— తాలూ కాపీసుకుపోతు. అక్కడ కేదవ్ని అరు మనాడు తాళ్ళ కేసి పమ్మండా! సరి లేగా— వ అడదానికి డు దోవలో తొండు మనాడు ఐడిగిలోస్తే కూడా పరులాకోపమ్మండా! మన్నించం బాబూ!" అ అమాంతంగా కాళ్ళ మీద గిరగిరా తిరుగుతూడు.

అ పని చేయవలసింది వాడ? నేనా? పిలంగా పెట్టి మాట అపని చేయుదామ అంతస్తు అడ్డ పడింది. అతడ్ని నిలదీస్తూ, దేవి నీ అంతస్తులు కాల్చవా? అని మనస్సు వికలమయితే తలవాలి పోయింది, వడిని చూటిగా చూడలేక!

"పరవ పడుచో! ఆ చిల్లర డబ్బులు మన్నే తీసుకో!" అన్నాను.

"వద్దు బాబూ! వద్దు మీకోసమే పోతికి దక్కేది ఎంతో మా ప్రకారం వుంటే ఇచ్చినీ ఎందుకు బాబూ!" అంటూ ఆ చిల్లర డబ్బులు— అవి పెట్టలు పైపైలు పడేశాడు.

ఆసారి వాడి పైపు చూడగా. మాలోక్కు నీరు పొలుగా కారుతూ కారుతూ కండలు వెళ్ళగా పిలుగుతూ పడడం పడమాట ఒక్కసారి తిరిగి ఒంటి చేస్తున్నాడు. వ్యర్థమాలవది కట్టివి పొర్కులో నెమలి పుం పప్పి ఆడుతూ వుంది. వ్యర్థాలలు గాలితో కీడికి నుట్టు పేసుకు ఎటుపస్తాయి. వ్యర్థమాలి కడిలో అక్కడక్కడ గుంతలో విలవిలి ఎడు గంగారు కరిగిం లి పోసివట్టల్లింది. (కాబోయే హాస్పిటల్ వారి ఆరాయ గాలిగోపురం పక్క మెలుగూ పవళ కురంగా నెలకి పిలా వుంది. ఆగాళి గోపురం పుటపా పొరుగు తన పిఫరాగా నుంచ పడుపుగా వున్నాయి. —యుంలో లోకపు అందంగా వుంది.

మరలా ఒకసారి వాడివైపు చూశాను. అదే మాటా గిడ్డం. అదే చిరిగిన లాల్చీ. అదే చిల్లరాటి తల మీద అల్లాయి. అదే మొటకింపు!...

అంతే!... ఆ పిలాం పాయంలో పిల్లలు కాళ్ళ కాలుకి అడంగా పిలిపిస్తున్నారు. అంత్యపడుడు రిక్షా వాడు సృష్టికేలందాన్నిసమకూరుస్తున్నాడు ❀